

Góð lestrarfærni er undirstaða náms. Eitt af mikilvægustu verkefnum grunnskólans er að tryggja að nemendur nái góðri grundvallarfærni í lestri og geti lesið ólíka texta sér til gagns og gamans. Nemendur eru mismunandi að upplagi og þroska; einstaklingar sem hafa ólíkar þarfir og væntingar. Því er eðlilegt að lestrarþróunin gangi mishratt fyrir sig.

Heimalestur í 3.-4. bekk

Tilgangur þessa heftis er að veita foreldrum leiðsögn um heimalestur. Í Sjáländsskóla er lögð áhersla á að nemendur lesi heima á hverjum degi í 15-20 mínútur og lesið sé fyrir barnið á hverjum degi í 5-10 mínútur. Hvert barn á að fá tækifæri til að hlusta á upplestur úr góðri bók, hlusta á spennandi frásögn, skemmtilegar þulur og fá að lesa „alvöru“ texta sem hentar lestrarkunnáttu þess. Barnið á að fá að þróa lesturinn á eigin hraða með stuðningi bæði heimilis og skóla. Mikilvægt er að gera sér grein fyrir lestrargetu barnsins þegar þú aðstoðar það heima.

Ánægja og sjálfstraust

Mikilvægt er að hrósa og hvetja barnið áfram við lestrarnámið. Gæta þarf þess að lestexti sé ekki of þungur. Rannsóknir

hafa sýnt fram á að hæfilegur lestexti þarf að vera þannig uppbyggður að barnið geti lesið á auðveldan hátt yfir 90% textans. Rétt er að hafa í huga að það veitir barninu ánægju og sjálfstraust að vinna að verkefnum sem það ræður við. Allir sigrar í námi auka áhuga en mistök og erfiðleikar draga hins vegar úr áhuga.

Það er afar mikilvægt að börn lesi í fríum. Ef börn lesa ekki t.d. yfir sumarið fer þeim óhjákvæmilega aftur í lestrarfærni. Þetta á ekki síst við börn sem stríða við lestrarörðugleika og það getur tekið þau margar vikur að ná upp sömu færni og áður en þau fóru í sumarfrí. Gott er að hafa reglu á heimalestrinum, þannig að hann verði hluti af daglegum venjum.

Upplestur barnsins

Láttu barnið lesa á hverjum degi. Reyndu að skapa frið og ró í kringum lestrarstundina (slökktu á sjónvarpinu). Láttu daglegu lestrarstundina vera afslappaða og notalega. Athugaðu að viðhorf þitt til náms, lestrar og málnotkunar yfirferist til barnsins. Mundu að hvetja og hrósa. Hvettu barnið til að lesa hægt og skýrt og stoppa við punkta. Ekki grípa fram í þó barnið geri mistök en ræddu við það eftir á og útskýrðu erfið orð ef þörf krefur. Þú getur eftl hljóðkerfisvitund t.d. með því að: lesa rím, finna rímorð, finna orð sem byrja á sama hljóði, finna fyrsta og síðasta hljóð í orði, taka fyrsta hljóð orðs í burtu og mynda þannig nýtt orð, svo sem bók verður ók o.s.frv.

Mjög gott er að hafa fingur undir texta. Einnig er árangursríkt að barn lesi sama texta tvisvar til þrisvar. Athugaðu lesskilning barnsins t.d. með því að spyrja: Getur þú sagt mér hvað þú varst að lesa? Getur þú svarað spurningunni.....? Hvað finnst þér? Útskýrðu merkingu orða og orðasambanda fyrir barninu ef það skilur ekki. Það er mikill munur á því hvernig góðir og slakir lesarar hugsa áður en þeir lesa texta, hvernig þeir hugsa á meðan þeir lesa og á eftir. Góðir lesarar eru líklegri en slakir til þess að hugsa um hvað þeir vita um efnið áður en lestur hefst. Þeir hafa tók á því að hugsa meðan á lestri stendur og meta efnið á eftir og spyrja sig spurninga. Það þarf að styðja slaka lesara til þess að þjálfá þessa hæfileika. Góður orðaforði er skilyrði fyrir góðum lesskilningi og

mikill lestur er nauðsynlegur til þess að öðlast góðan orðaforða. Æfingin skiptir miklu máli. Sjálfvirkni kemur með æfingunni. Reyndu að finna lesefni tengt áhugamáli barnsins. Ef áhugi er á íþróttum er gott að lesa íþróttasíður blaðanna o.s.frv. Farðu á bókasafn með barninu og aðstoðuðu það við að velja bækur sem hæfa lestrargetu þess. Barn gefst upp ef orðaforði og efni er of þungt.

Lestrardagbók

Haldið lestrardagbók. Skriðið titil bókarinnar og tilgreinið þær blaðsíður sem lesnar voru. Láttu barnið skrifa 5-10 orð úr lesefni dagsins sem vekja athygli þess (t.d. orð sem það skildi ekki, orð sem hafði óvænta merkingu, eða orð sem barnið hafði ekki heyrt lengi). Ef orð er skrifað rangt þá er orðið skrifað aftur á réttan hátt. Þannig er hægt að átta sig á því hvernig orð barnið á erfiðast með að stafsetja.

Börn með lestrar- og réttitunarörðugleika

Börn með lestrar- og réttitunarörðugleika verða að fá að þróa máltilfinningu sína með því að hlusta á upplestur. Ef þig grunar að barn þitt eigi við lestrar- og/eða réttitunarörðugleika að stríða verður þú að gefa þér góðan tíma með barninu. Þá lest þú aðeins stutt í einu og hvetur barnið til að lesa fyrir þig. Fyrir þessi börn er upplestur foreldra sérlega mikilvægur.

Þú ert fyrirmynd

Það skiptir miklu fyrir börn að sjá foreldra sína lesa. Lestur ætti að vera hluti af daglegu heimilislífi og að það sé rætt um það sem verið er að lesa. Börn hafa líka gott af því að sjá foreldra fletta upp í orðabókum og alfræðibókum til þess að ná sér í viðbótarþekkingu.

Áhugi foreldra á fjölbreyttu lesefni getur skipt máli fyrir börn. Ef fjölbreytt lesefni er sýnilegt á heimili og börn sjá foreldra taka sér lesefni í hönd hvetur það þau til að gera slíkt hið sama.

Lestu fyrir barnið

Lestu upphátt fyrir barnið bækur sem það getur ekki lesið sjálf. Kenndu því að lifa sig inn í söguna. Segðu t.d.: „Hvað ætli gerist næst?“ „Sjáðu, þessu tók ég ekki eftir áðan, gerðir þú það?“ Eða: „Ætli það sé fleira sem við höfum ekki tekið eftir?“ Með því að lesa á þennan hátt verður hinn fullorðni fyrirmynd fyrir barnið í því hvernig hægt er að túlka textann. Flestir foreldrar lesa fyrir barnið sitt frá unga aldri og margir minnst þeirra stunda sem bestu samverustundanna. Þegar við lesum upphátt fyrir barnið okkar erum við að efla tilfinningatengsl við það, örva málþroska þess og leggja grunn að góðum lestrarvenjum.

Miklar og uppbyggilegar samræður geta sprottið eftir lestu góðrar bókar. Það er stundum auðveldara að ræða vandamál sögupersónu en eigin vandamál. Þannig hjálpar bókin okkur að ræða málefni sem barninu þykir erfitt að tala um. Hlátur nærir sálina og færir okkur nær hvort öðru. Einnig er skemmtilegra að upplifa spennandi áventýri með öðrum. Það er gott að hafa mömmu eða pabba hjá sér þegar spennan verður yfirþyrmandi. Að gefa ímyndunaraflinu lausan tauminn og skapa eigin hugarheim hjálpar barni að takast á við eigið líf og leysa eigin vandamál. Lestarstundin gefur barninu kost á friði og ró með fullorðnum. Við sitjum nálægt hvort öðru og njótum samverunnar. Börnin – og einnig við sjálf – ferðumst oft frá einni upplifun til annarrar án þess að meðtaka það sem við upplifum. Það er mikilvægt að við gefum okkur tíma til þess að hugsa um það sem við lesum, sjáum og heyrum. Við fáum nýjar hugmyndir, samtöl fara ef

til vill út á nýja braut og þá hefur bók orðið að upplifun sem við tökum með okkur og lærum af. Börn elska að búa til sögur, heyra hvernig það var þegar mamma og pabbi voru lítil, hlusta á frásagnir og skrýtlur – slíkt er uppspretta orðaforða og eflir máltilfinningu.

Það er afar gott veganesti ef tekist hefur að skapa með barninu það viðhorf að lestur sé áhugavert viðfangsefni sem hægt sé að hafa bæði gagn og gaman af alla ævi. Þegar lesið er fyrir barn lærir það ýmislegt sem gagnast við lestrarnám-ið. Barnið heyrir hvernig á að lesa með réttum áherslum og eðlilegu flæði. Það lærir að hlusta og einbeita sér á annan hátt en þegar talað er við það. Lestur styrkir og eflir orðaforða og eykur þekkingu og reynslu, en þetta eru allt atriði sem skipta miklu máli fyrir lestu og skilning. Mundu að

N
O
Ó
Ð
R
S
T
U
Ú
V
X
Y
Z
Ð
Æ
Ö

Það er nauðsynlegt að lesa fyrir barnið sögur sem það ræður ekki sjálf við að lesa, því sá texti sem það er að glíma við í eigin lestri er svo einfaldur. Því er mikilvægt að barnið og hinn fullorðni lesi og ræði ýmislegt sem lesturinn gefur tilfni til.

- Látu barnið sitja við hliðina á sér þannig að það geti séð á bókina á meðan þú lest.
- Staldrið við í lestrinum og ræðið persónur, atburði, og framvindu í sögunni.
- Talaðu um merkingu einstakra orða ef barnið spyr eða ástæða er til svo barnið skilji það sem fram fer.

Byggt á:

Lestur er lykill að þekkingu og betri framtíð. Hefti útgefið af Námsgagnastofnun.

Um lestur. Hefti eftir Guðlaugu Einarsdóttur og Sigurlaugu Jónsdóttur í Flataskóla.

Korter á dag. Hefti útgefið af Heimili og skóla.

SJÁLANDS SKÓLI

Sjálandsskóli | Löngulínu 8 | 210 Garðabær

Sími: 590-3100 | www.sjalandsskoli.is

